

ÄÄNEKOSKI

Vanhusneuvosto
13.5.2025

Vanhusneuvoston työpajan 4.3. yhteenveto
Hyvinvointikoordinaattori
Päivi Kivelä

ÄÄNEKOSKI

”Ilmiötyöpajat” keväällä 2025

- Vanhusneuvosto 4.3.
Ikääntyneiden, vanhusten ja yksinäisten **turvallisuus**
- Nuorisovaltuusto 9.4.
Vaikuttamisen ja osallistamisen tavat
- Vammaisneuvosto 9.5.
Yhdenvertaisuus ja osallisuus
-työpaja

Hyvinvointikertomuksen vuosittainen raportti 2024 – tiekartan luonnostelua uudelle valtuustokaudelle

3. Vuoden 2024 hyvinvoinnin kokonaiskuva ja tulevaisuuden tiekartan luonnostelua.....	17
Paikalliset turvaverkot ja yhteistyö turvallisuuden tunteen vahvistamisessa	26
Lasten ja nuorten oppimis- ja kasvuympäristöjen turvallisuus	28
Kotoutujien hyvinvointi ja osallisuus Äänekoskella	29
Hyvät väestösuhteet ja asuinaluelähtöinen kehittäminen ulkopuolisuuden ja yksinäisyyden vastavoimana	31
Ikäystävällisin kunta panostaa esteettömyyteen, yhdenvertaisuuteen ja yhteisöllisyyteen yli ikärajojen.....	33

1. Arjen turvallisuus
 2. Mielen hyvinvointi ja osallisuus
 3. Terveelliset elämäntavat
- YHTEISÖVAIKUTTAVUUS, ENNALTAEHKÄISY

Turvallisuus-työpajan kysymykset

1. Keskustelkaa omassa elämässä, lähipiirin tai asuinalueen arjessa havaituista turvallisuuteen liittyvistä huolista, peloista ja epäkohdista.
2. Keskustelkaa, mitä voimme tehdä yhdessä ikääntyneiden ja yksinäisten turvallisuuden tunteen lisäämiseksi
 - Millaisia ratkaisuja tai toimintatapoja on jo olemassa?
 - Millaisia ratkaisuja tulee yhdessä kehittää?
 - Seuraavat askeleet, kuka / ketkä ja mitä?

Vanhusneuvoston työpaja 4.3.

KOKEMUKSET (HAVAINNOT, HUOLET)

- Yksinäisyys, huoli yksinasuvista naapureista
- Kohtaamispaikkojen puute, asuinalue- tai taloyhtiökohtainen, kaikille avoin toiminta puuttuu
- Katujen kunnossapidon puutteet, valaistuksen puutteet, liukkaus, liikkumisen turvallisuus ja esteettömyys, kaatumisen pelko
- Nuorten häiriökäyttäytyminen, ilkivalta ja sotkeminen, uhkaava käytös, huumeet, nuorisojengit ja nuorten pahoinvointi, yleinen turvattomuuden kokemus joillakin alueilla
- Digilaitteiden käyttö, digiturva, pankkiasiointi, huijarit, taloudellinen hyväksikäyttö
- Kotivara, varautuminen

KEHITTÄMISIDEAT

- Tuodaan kohtaamispaikkojen tarve esille yrittäjille ja kaupungille
- Tukihenkilöitä lisää, koulutuksia, lisää tietoa
- Yhteiset keskustelut, yhteisöjen ja turvaverkkojen kokoaminen huolten ympärille
- Mitä kuuluu? –puhelut, Whats app- ja Facebook –ryhmät, joita jo onkin
- Neuvontaringit, vertaisten / taitavien ihmisten tarjoamat vastaanotot
- Talkookulttuurin elvyttäminen eloon, kyläilyä spontaanisti
- Selkeämmin tiedoksi mihin voi ilmoittaa huoli-ilmoitukset (puhelinnumero)
- Puuttuminen ja käyttäytymiskoulutukset vastaiskuna häiriökäyttäytymiseen, yhteisesti sovitut toimintatavat (ilkivalta esim.)
- Oppilaitoskeskustelut kaupunkilaisille avoimina tilaisuuksina
- Poikkikohtaamisia yli ikärajojen (näiden vauhdittaminen)
- Miehet mukaan, miehille suunnattua toimintaa (Nestori-toiminta)

ALOITTEET, SEURAAVAT ASKELEET (KUKA JA MITÄ?)

- Pitää luottaa terveydenhuollon ammattilaisiin
- Tiedotusta lisää avunsaamisesta hyvinvointialueelta ja kunnalta
- HVA:n palveluopas
- Otettava ihmisten huolet ja kommentointi vakavasti
- Tiedotuskampanjat: valtakunnan tasolla ja kunnissa
- Poliisin näkyvyyttä tarvittaisiin lisää / kyläpoliisia
- Tarvekartoitukset Äänekosken alueen keskuksien osalta → elinvoimayksikkö
- Kauppiaat kehittäneet ruokapalveluja, nouto ja kuljetus
- Talonmiehet ja –naiset takaisin
- Telttakahviloita – eläkeläisjärjestötkin voisivat esimerkiksi pyörittää toimintaa
 - Myös eri toimijat yhdessä: nuoret, kotoutujat, joku pop up –juttu?
- Yhteys kaupungin katuhuoltoon: onko palautteet kuultu?
- Kaupungin eri toimialat tiiviissä yhteistyössä (nuorten käyttäytyminen

ALOITTEET? SEURAAVAT ASKELEET (KUKA JA MITÄ?)

- Nuoret eläkeläiset, juuri eläkkeelle jääneet – laajennetaan tarjontaa eläkeläisjärjestöjen tarjontaa erilaisia kohderyhmät tavoittavaksi
 - Naapuriapuryhmät, järjestelyapu, pienet arjen avunpyynnöt
- Nuorten työpajatoiminta
- Suolahden kirjaston digikerhon toiminta

AANEKOSKI

Hyvinvoinnin edistämisen tilannekuva Äänekoskella 2024

”Nuorten vuosi”

- Tilastoissa ja paikallisissa uutisissa korostunut nuorten pahoinvointi, näköalattomuus ja ajalehtiminen, ilkeävalta
- Kaupunki asettui nuorten puolella
- Suurin osa lapsista, nuorista ja perheistä voi ihan hyvin. Harvalla on silti helppoa, huolia riittää kaikilla.
 - ✓ **Perheiden ja vanhemmuuden tukea vahvistettava – kuntayhteisön yhteinen vastuu korostuu**
 - ✓ Kunnan palveluissa toimintakulttuurin lapsilähtöisyyden ja palvelujärjestelmän muutosjoustavuuden kehittäminen
 - ✓ **Osallisuus- ja yhdenvertaisuustyö**

Väestön hyvinvoinnin tila heikkeni, asukasluku laski, väestö ikääntyy, talous kiristyy

- Yleinen talous- ja työllisyystilanne, hallintouudistukset, ulkoiset turvallisuushkat
- Osallisuuden ja tarpeellisuuden kokemusten iso merkitys asukkaiden turvallisuuden tunteelle, tulevaisuuden uskolle ja hyvinvoinnille
- **Kun resurssit niukenevat jokaisen ihmisen ja toimijan potentiaalia tulee arvostaa entistä enemmän**
 - ✓ Arvostus ja näkyväksi tekeminen
 - ✓ Toimijuuden, omaehtoisuuden tuki
 - ✓ **Tekemisen ja toiminnalla vaikuttamisen esteiden purkaminen ja koordinointi (turvallisempi tila)**

Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet etenivät, valtionosuudet kehittyivät myönteisesti (HYTE-kerroin) - mitä jatkossa?

- Parempaa tiedonkulkua ja yhtenäisyyttä, koordinoitua
- Työrauhaa ja pitkäjänteisyyttä: vaikuttamista väestön elintapoihin ja kansanterveyden riskitekijöihin
- Yhtenäinen tietopohja ja paikallisten hyvinvointierojen tunnistaminen lähtökohtana kohdentamiseen, ajantasainen tarttuminen ilmiöihin
 - ✓ **Rajattuja toimenpiteitä paikallisesti rohkeasti kokeillen ja räätälöiden**
 - ✓ Yhdenvertaisuutta ja osallisuutta yhteiskehittämällä ja palvelumuotoilemalla
 - ✓ Seuranta ja arviointi – konkreettiset tulostimet myös lyhyellä aikavälillä
 - ✓ Näkyvyyttä ja viestintää – hyvinvointityö tulee tutuksi ja ymmärrettäväksi

Hyvinvointikoordinaattorin kolme toivetta universumille

Yhteinen tietopohja: THL ja hyvinvointialueet tuottavat kunnille ja muille toimijoille tiedolla johtamisen erikoispalveluita.

Ajantasainen tutkimustieto ja indikaattoridata kaikkien käytössä:

Kunnassa tieto on helposti yhdistettävissä kokemustietoon ja sovellettavissa paikallisiin tarpeisiin.

Hyvinvointialue – kunta – työllisyysalue yhdyspinnat selkiytyvät, mikä tekee ylikunnallisesta yhteistyöstä helppoa. Lakisääteisille prosesseille on kunnassa selkeät, yksinkertaiset ja vakiintuneet toimintamallit.

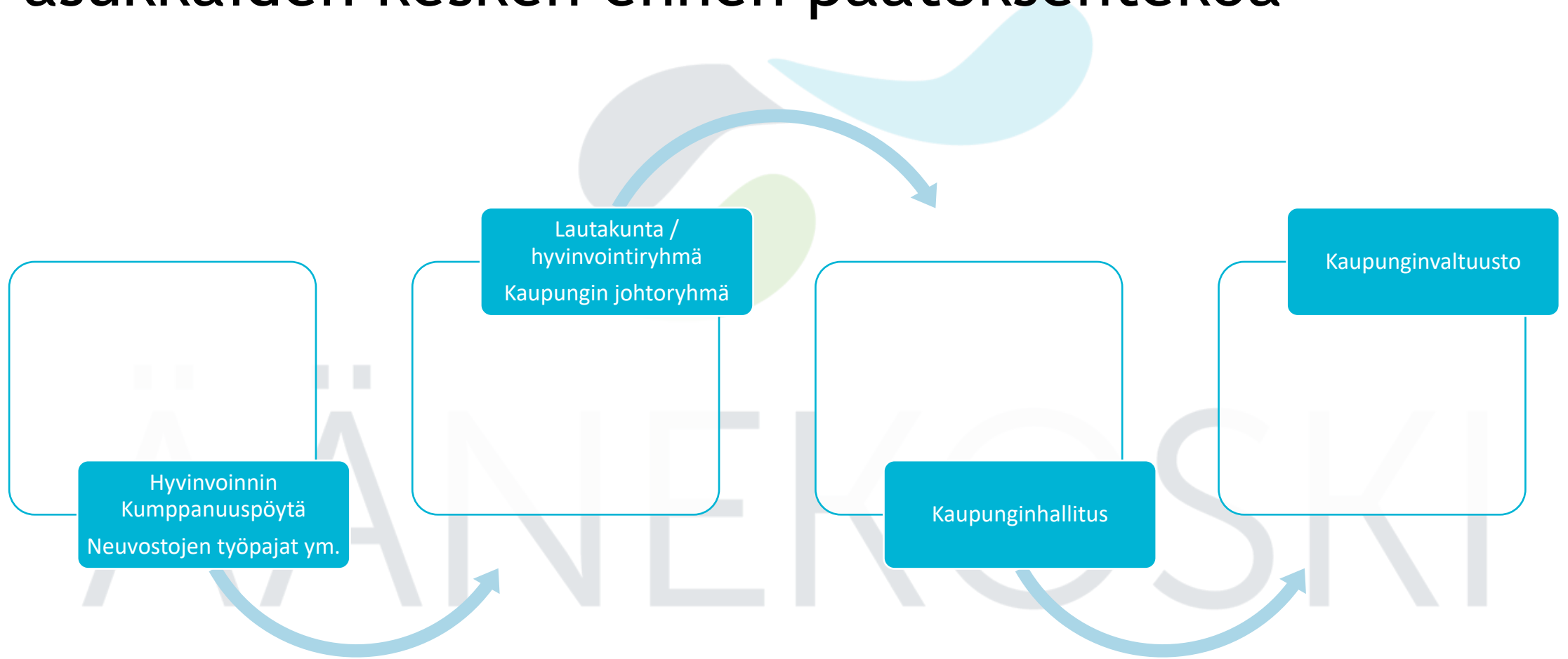
Mahdollisuus keskittyä paikalliseen, asukaslähtöiseen yhteiskehittämiseen ja tehdä paikallisista tarpeista ja ilmiöistä lähtevää rohkeaa kohdentamista ja kokeilemista.

Paikalliskulttuurien moninaisuus ja poliittinen omaleimaisuus nähdään vaalittavana erityispiirteenä, mutta keskustelu- ja toimintakulttuurin tartutaan keskeisenä kehittämiskohteena

Äänekoskesta tulee turvallisempi tila kaikille.

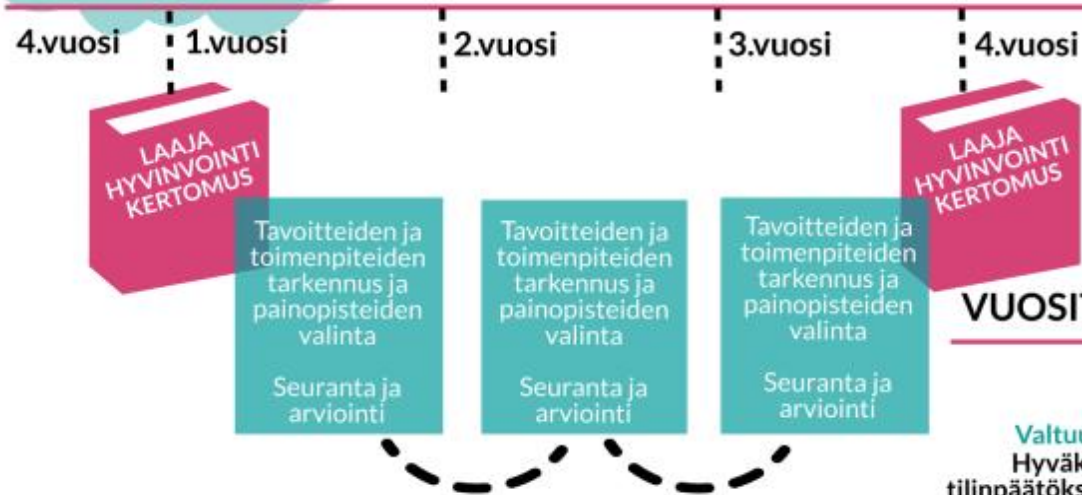
1. Arjen turvallisuus
 2. Mielen hyvinvointi ja osallisuus
 3. Terveelliset elämäntavat
- YHTEISÖVAIKUTTAVUUS, ENNALTAEHKÄISY**

Dialogi luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja asukkaiden kesken ennen päätöksentekoa

Hyvinvointikertomus prosessina

VALTUUSTOKAUSITTAIN TOISTUVA SYKLI

VIKSIITTAIN TOISTUVA SYKLI

Huomioi

Valtuustokauden lopussa laaja hyvinvointikertomus kuvaa hyvinvoinnin tilaa, kokoaa tehdyn työn ja ehdottaa pitkän aikavälin tavoitteet seuraavalle valtuustolle. Uusi valtuusto tarkentaa laajan hyvinvointikertomuksen vuosittaiset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista.

Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden,
toimenpiteiden, seurannan ja arvioinnin päivittäminen 2025
- laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta uuden valtuuston kanssa
- samansuuntaisuus alueellisen hyvinvointisuunnitelman kanssa

Painopiste 1: Kuntalaisten hyvä arki

Tuetaan kuntalaisten toimintakykyä sekä turvallisuutta saavutettavilla, asiakaslähtöisillä, paikallisia olosuhteita ja erityistarpeita vastaavilla palveluilla. Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista ja muutosjoustavuudesta sekä tuetaan heitä osaamisen ja työskentelymenetelmien ajantasaistamisessa.

Painopiste 2: Kuntalaisten osallisuus ja yhteisöön kuuluminen

Tunnistetaan moninaisuutta sekä vahvistetaan erilaisten kuntalaisten yhdenvertaisempaa kuulluksi ja nähdyksi tulemistä. Vahvistetaan kaikenikäisten kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua elinympäristönsä kestäväan kehittämiseen. Kiinnitetään erityistä huomiota nuorten aikuisten sekä työikäisten työelämän ulkopuolella olevien osallisuuteen ja oman potentiaalinsa toteuttamiseen.

Painopiste 3: Yhteisöllisyyden vahvistaminen

Tuetaan yhdistysten ja omaehtoisten ryhmien vapaaehtoisuuteen pohjautuvien ryhmien toimintamahdollisuuksia, edistetään asukkaiden yhteisöön kiinnittymistä, paikallisidentiteetin kehittymistä ja hyviä väestösuhteita sekä ehkäistään asuinalueiden eriytymistä.

Toimenpiteitä vuoden 2025 hyvinvointisuunnitelmasta (1/3)

- Tuetaan kaikenikäisten harrastustoimintaa (seniorikortti, Harrastamisen Suomen malli, harrastetuki ym.) (1.1.2)
- Perustetaan monialainen työryhmä päivittämään ja koordinoimaan toiminnallista tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyötä (1.1.4)
- Huolehditaan katujen riittävästä valaisemisesta pimeään vuodenaikaan ja auraamisesta / hiekottamisesta talviaikaan.
- Lisätään levähdysmahdollisuuksia (penkit) paljon käytetyille kulkureiteille ja puistoihin taajama-alueille.
- Toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen, järjestöjen, ja muiden paikallisten yhteistyökumppaneiden kanssa kaatumisen ehkäisykampanja (ml. liukuestehankinnat).
- Järjestetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa hyvinvointiteemaisia yleisötapahtumia.
- Pyritään järjestämään joukkoliikenteen palvelut niin, että ne auttavat autottomia ja/tai rajallisen liikuntakyvyn omaavia saavuttamaan tarvitsemansa palvelut
- Luodaan yhdyspintoja ja helpottavia käytäntöjä vapaaehtoisten kuntalaisten ja yhteisöllisen asumisen asukkaiden kohtaamisten ja virkistystoiminnan helpottamiseksi.
- Selvitetään ja kokeillaan asuinalueelta lähtöisesti paikallisia ratkaisuja iäkkäiden ja yksinasuvien arjen turvallisuuden lisäämiseksi.

Toimenpiteitä vuoden 2025 hyvinvointisuunnitelmasta (2/3)

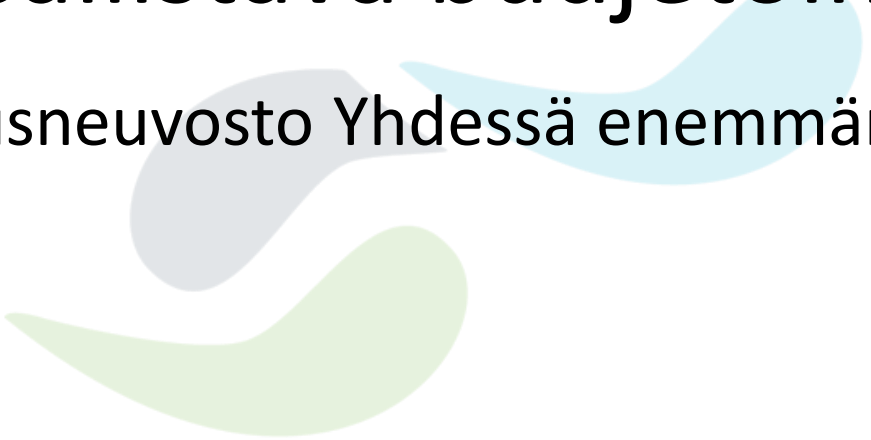
- Toteutetaan kokeiluja, joilla lisätään tietoa kunnallisesta päätöksenteosta sekä innostetaan kuntalaisia vaikuttamiseen (esim. helposti lähestyttävä päätösviestintä, ml. selkokielisyys ja monikielisyys).
- Kaupungintalon valtuustosalin ja Painotalon äänentoiston ajanmukaistaminen esteettömyyden parantamiseksi
- Edistetään hyvinvointiin pitkällä aikavälillä liittyvien päätösten ennakkovaikutusten arviointia eri ikäryhmät huomioiden kaupungin ohjeistuksen mukaisesti.
- Kartoitetaan säännöllisesti asukkaiden tyytyväisyyttä omaan elinympäristöönsä (ilmiö-kysely + asukastytyväisyyskysely).
- Arvioidaan kokemuksia osallistavasta budjetoinnista ja kehitetään sitä arvioinnin pohjalta.
- Toteutetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman toimenpiteitä, joissa huomioidaan kevyen liikenteen kehittämistarpeet asuinalueilta palveluihin ja työpaikoille.
- Etsitään eri toimijoille yhdenvertainen ja esteetön tilaratkaisu maksuttomiin kokoontumisiin järjestäytyneen ja vapaan kansalaistoiminnan edellytysten turvaamiseksi Äänekosken keskustaa-ajamassa.
- Jatketaan vuonna 2024 pilotoitun hyvinvoinnin kumppanuuspöydän kehittämistä yhteistyössä muiden paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Toimenpiteitä vuoden 2025 hyvinvointisuunnitelmasta (3/3)

- Selkiytetään järjestöjä, kuntalaisten omaehtoisia yhteisöjä ja toimintaa vahvistavia yhteistyö- ja tukirakenteita kaupunkiorganisaatiossa
 - kaupungin nimeämä(t) yhdyshenkilö(t) järjestöille
 - viestintäyhteistyö
 - järjestöavustukset
 - osallistava budjetointi
 - Kyläparlamentti
- Jatketaan kohtaamispaikkatoimintaa (Ilmiökahvit, nuorisotilat, kirjastot, perhekeskus) ja sen kehittämistä huomioiden hyvinvointialueen vastuulle siirtyneet toiminnot (mm. seniorikeskus)
- Kaupunkiorganisaatio osallistuu olemassa olevat resurssit huomioiden paikallisten toimijoiden tapahtumiin ja toimintoihin, joissa eri ikäiset kuntalaiset ja perheet voivat tavata toisiaan.
- Tehdään näkyväksi ja rohkaistaan paikallisia toimijoita hyvinvointia edistävien ilmiöideoiden ja -tekojen toteuttamiseen (esim. viestintä, Välittämisen pitäjänmestaruuskisat).
- Luodaan yhdyspintoja ja helpottavia käytäntöjä vapaaehtoisten kuntalaisten ja yhteisöllisen asumisen asukkaiden kohtaamisten ja virkistystoiminnan helpottamiseksi.

Saarijärven kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi: ikääntyvien osallistava budjetointi 2025

- Kyselyn aloitti vanhusneuvosto Yhdessä enemmän –messuilla 5.4.

ÄÄNEKOSKI

Äänekoski - turvallisempi tila?

- Yhdessä sovittujen toimintatapojen avulla keskusteluun ja toimintaan osallistuminen on helpompaa myös niille, jotka eivät yleensä koe oloaan tarpeeksi tervetulleeksi tai turvallisesti sanoakseen edes ”ehkä” tapahtumakutsuun
- ”Kutsun” ymmärrettävyys, puhuttelevuus, kutsuvuus, innostavuus
 - Oman paikan löytäminen mahdollistuu – ymmärrys, että aidosti avataan asukkaille ja yhteisöille (kuulluksi ja nähdyksi tuleminen)
- Samansuuntaisuus hyvinvointialueen kanssa
 - Poliittiset päättäjät ja viranhaltijat samalla puolella, yhdessä paikallisten ihmisten ja asukkaiden parhaaksi
 - Emme elä irrallaan muusta maailmasta - tosiasiat tunnistaen
- Tasa-arvo, yhdenvertaisuus, osallisuus → hyvinvointivaikutukset
- Asukaslähtöisyyden tilaus - uskallus olla aidosti paikallinen, ylpeästi ja rohkeasti äänekoskelaisten näköinen?

Hyvinvointikertomusprosessi, osallisuus ja tiedolla johtaminen (arvioita hyvinvointikertomusprosessista 5/2024)

- ”Äänekosken kaupunkistrategiaa 2022-2028 eli Äänekoski-ilmiötä toteutetaan yhdessä asukkaiden kanssa”
- ”Indikaattoritieto ja erityisesti paikallisilta asukkailta ja toimijoilta kerätty tieto tulee nähdä, analysoida ja hyödyntää entistä systemaattisemmin monitoimijaisen yhteiskehittämisen raaka-aineena.
- Asukkaat ja paikalliset yhteisöt – sekä myös poliittiset päättäjät – pääsevät puntaroimaan yhdessä hyvinvointitietoa ja sitä kautta osallistumaan yhteisiä haasteita taklaavien ratkaisujen etsimiseen ja toteuttamiseen.
- Palveluiden yhteiskehittäminen ja tuottaminen – ihmisten välistä tavoitteellista yhteistyötä, vastavuoroisuutta ja kumppanuutta
- Yhteisöjen voima omaehtoisuus ja omaleimaiset, moninaiset paikalliskulttuurit

Lakisääteisiä suunnitelmia kuntien hyvinvointi- ja sivistyspalveluissa (Kuntamarkkinat 18.9.2024)

Hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman ekosysteemi

